

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 8. srpna 2023
č. j. MSP-485/2022-ODKA-SPZ/4
Počet listů: 2
Přílohy: 3

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obviněný M. M. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- 1) kopie podstatných částí spisu Obvodní prokuratury pro Prahu 2, sp. zn. Pv 947/66
- 2) usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1, sp. zn. 43 Nt 3901/2022
- 3) přehled předvedených osob, usnesení o vznesení obvinění, usnesení o vzetí do vazby, opis RT, osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu

Podle § 266 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) za splnění podmínek § 30 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších právních předpisů, **podávám ve prospěch** obviněného M. M.,

s t í ž n o s t p r o p o r u š e n í z á k o n a

proti pravomocnému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. 10. 1966, sp. zn. 3 T 198/66, který nabyl právní moci ve vztahu k obviněnému ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze, sp. zn. 2 To 548/66 dne 28. 11. 1966, neboť jím byl porušen zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v ustanoveních § 3 odst. 1 ve vztahu k ust. § 202 odst. 1 a § 203 trestního zákona v neprospěch obviněného.

Postup před vydáním napadeného rozhodnutí

- 1 Dne 5. 10. 1966 byla na M. M. a další osoby u Obvodního soudu pro Prahu 1 podána pod sp. zn. Pv 1413/66 obžaloba, pod bodem I. pro trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona a pod bodem II. pro přečin příživnictví dle § 203 trestního zákona.

Napadené rozhodnutí

- 2 Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. 10. 1966, sp. zn. 3 T 198/66, který nabyt právní moci ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze sp. zn. 2 To 548/66 dne 28. 11. 1966, byl M. M. uznán vinným ze spáchání trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona a příživnictví dle § 203 trestního zákona a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců nepodmíněně. S napadeným rozhodnutím však nelze souhlasit z důvodů uvedených níže.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 3 Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, je účelem tohoto zákona zrušit odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.
- 4 Ustanovení § 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, pak stanoví, že pravomocná odsouzení pro taxativně vyjmenované trestné činy, vyhlášená v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990, týkající se skutků spáchaných po 5. květnu 1945, se zrušují k datu vydání.
- 5 Podle § 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinného v době posuzovaného jednání, bylo účelem trestního zákona chránit společenské a státní zřízení Československé socialistické republiky, socialistické vlastnictví, práva a oprávněné zájmy občanů a vychovávat k řádnému plnění občanských povinností a k zachování pravidel socialistického soužití.
- 6 Podle § 3 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinného v době posuzovaného jednání, byl trestným činem pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky byly uvedeny v tomto zákoně.
- 7 Ustanovení § 202 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinné v době posuzovaného jednání, upravovalo skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví následovně: „Kdo se ze zjevné neúcty vůči společnosti dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.“
- 8 Ustanovení § 203 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinné v době posuzovaného jednání, upravovalo skutkovou podstatu trestného činu příživnictví následovně: „Kdo se soustavně vyhýbá poctivé práci a dává se někým vydržovat nebo si prostředky k obživě opatřuje jiným nekalým způsobem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“

Posouzení předmětné věci

- 9 Z opatřené kopie části spisu Obvodní prokuratury pro Prahu a z veřejně dostupných zdrojů (<https://www.ustrcr.cz/udalost-soud-se-po-56-letech-vratil-k-akci-vlasatci/>) bylo zjištěno, že ve dnech 19. až 21. srpna 1966 vyhledávali příslušníci Veřejné bezpečnosti v Praze při „celoměstské prověrce“ mladé muže, kteří nosili dlouhé vlasy. Zatkli je, podrobili výslechu a následně byli podle § 75 zákona č. 20/66 Sb., o péči o zdraví lidu, v té době účinného, a dle rozhodnutí hygieniků ministerstva vnitra ostříhání. Jedním z těchto mužů byl M. M., který byl dne 20. 8. 1966 v 19.10 hod. zatčen, předveden do cely předběžného zadržení a dne 21. 8. 1966 propuštěn, když byl před tím ostříhán.

- 10 V souvislosti s tímto omezením na svobodě rozhodl Obvodní soudu pro Prahu 1 dne 19. 9. 2022 pod sp. zn. 43 Nt. 3901/2022, že M. M. je podle § 33 odst. 2 zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, účasten rehabilitace.
- 11 Dne 20. září 1966 byla uspořádána akce na protest proti výše zmíněným událostem. V souvislosti s touto akcí byla zadržena řada lidí a celkem 16 osob odsouzeno shora zmíněným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 pro skutek, který je v rozsudku popsán tak, že *„všichni obvinění buď připravovali, nebo se zúčastnili hromadné výtržnosti tzv. vlasatců dne 20. září 1966, v 17:00 hod., v Praze I, na Staroměstském náměstí. Po soustředění v průvodu šli Celetnou a Rytířskou ulicí na Václavské nám., zpět na Staroměstské náměstí a přes Čechův most k bývalému pomníku J. V. Stalina a v letenských sadech, cestou hulákali, pískali a tleskali, došlo k omezení a bránění plynulosti pouliční dopravy, v průběhu pochodu Prahou provolávali hesla „Vraťte nám vlasy“ a hrubé výroky proti straně a socialistickému zřízení a jiná hesla, čímž značnou měrou narušili klid a pořádek, přičemž jedním z organizátorů této výtržnosti byl obv. M. M.*
- 12 M. M. v rámci podnětu pro podání stížnosti pro porušení zákona doložil osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu.
- 13 S ohledem na shora uvedené lze s odkazem na související judikaturu Ústavního soudu (např. nález I. ÚS 2056/12, IV. ÚS 2853/12) konstatovat, že pro účely zákona o soudní rehabilitaci je podstatné posoudit, za jaké jednání byla osoba skutečně postihována, nikoliv právní kvalifikaci, kterou tomuto jednání přisoudil tehdejší totalitní režim. V tehdejší režimu bylo zcela běžné, že jednání, které bylo realizací svobody projevu, bylo postihováno jako běžný kriminální čin, přičemž cílem bylo, jednak zakrýt určitou kontroverznost takového postihu, jednak snížit vážnost účastníků protestů ve společnosti.
- 14 Je zřejmé, že jednání M. M. při shromáždění konaném dne 20. září 1966 bylo zjevnou reakcí na nezákonné jednání bezpečnostních složek státu při tzv. akci Vlasatci, která proběhla ve dnech 19. srpna až 21. srpna 1966, a bylo tak legitimní realizací svobody projevu.
- 15 K jednání kvalifikovanému jako trestný čin příživnictví dle § 203 trestní zákoníku, který měl obžalovaný M. M. spáchat *od 6. 6. 1966 s přerušením 14 dnů ústavního léčení až do 28. 9. 1966 tím, že nikde nepracoval, dával se zčásti vydržovat matkou a bratrem, zčásti žil a kupoval si drogy z úspor a z odměny za dvojí statování ve filmu*, obviněný v podnětu k SPZ uvedl, že došlo k nesprávné interpretaci jeho výdělků. Nešlo totiž o 1.300 Kčs, ale o 1.300 tuzexových bonů, které obdržel jako „hippie statista“ v pořadu V. s L. F. v divadle pro německou ZDF. 1.300 tuzexových bonů představovalo přibližně 6.500 Kčs, což při tehdejší cenové hladině nemohl být „nekalý“ způsob obživy na 2-3 měsíce. Trestný čin příživnictví byl přitom hojně využíván jako nástroj perzekuce nepohodlných lidí a uplatnil se i ve spojitosti s celostátní kampaní proti tzv. vlasatcům, kteří byli v médiích vykreslováni jako lenoši, kteří spatřují smysl svého života v neúctě vůči spoluobčanům a v příživnictví, popř. v páchání další trestné činnosti.
- 16 Pokud byl M. M. za shora popsaná jednání odsouzen a potrestán trestem odnětí svobody v trvání 8 měsíců nepodmíněně, lze předmětný rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 a na něj navazující rozsudek Městského soudu v Praze považovat za nezákonný, neboť jeho jednání nebylo trestným činem, a to zejména z důvodu nedostatku společenské nebezpečnosti.
- 17 Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

- 18 S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Nejvyšší soud:
- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. 10. 1966, sp. zn. 3 T 198/66, který nabyl právní moci ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze sp. zn. 2 To 548/66 dne 29. 11. 1966, byl porušen zákon v neprospěch obviněného M. M. v ustanoveních § 3 odst. 1, § 202 odst. 1 a § 203 trestního zákona;
 - 2) s odkazem na § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek, jakož i všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbyla podkladu, zrušil;
 - 3) a dále postupoval v souladu s ustanovením § 271 odst. 1 trestního řádu.

Na vědomí:

Nejvyšší státní zastupitelství
Městské státní zastupitelství Praha k č. j. 0 KZZ 37/2022
JUDr. L.M., advokát